

Foto: Svante Lundgren

verkligt bortglömda folk mordet.

Assyrierna/syrianerna har ofta varit förföljda och har upplevt flera tider av skräck. Under Timur Lenks härjningar i slutet av 1300-talet dödade tiotusentals. Den värsta katastrofen av alla – och samtidigt en som fått symbolisera hela lidandets historia – var dock det ottomanska folk mordet i samband med första världskriget. Att Turkiet än idag förnekar det har bidragit till att göra händelsen till ett öppet sår samtidigt som kravet på ett erkännande har blivit en politisk profilfråga som mobiliserar många assyrier/syrianer.

Professor David Gaunt vid Södertörns högskola är en av världens ledande forskare om Seyfo. Till sin egen förvåning lyckades han få ut dokument från Turkiet som tidigare inte varit allmänt tillgängliga. På basis av detta unika material har han skapat sig en bild av vad som hände med syrianerna/assyrierna 1915. Resultatet är skakande: massakrerna och blodsockerierna var förfärliga och tillspillogivningen massiv. Sommaren 2006 utkommer hans bok "Massacres, Resistance, Protectors. Muslim-Christian Relations in Eastern Anatolia During World War One" i USA. I den

500-sidiga boken är 150 sidor dokument.

Besim Aydin är inte forskare men författare. Efter att ha skrivit flera barnböcker på syriska och översatt andra, bland annat Pippi Långstrump, utgav han 2006 en roman på svenska. "Med döden som skugga" är en av de första romanerna på något som helst språk som handlar om Seyfo, när det gäller de kristna i Tur Abdin är det den allra första. Romanens huvudperson, pojken Benjamin, är fiktiv, men det han råkar ut för bygger på faktiska händelser. Många av bifigurerna i boken har också funnits i verkligheten. Aydin, som bor i Halunda och arbetar på Ikea, har gjort en verklig kulturgärning med sina böcker.

Aydin anger i förordet till sin bok att Seyfo skördade över en halv miljon liv. En halv miljon har blivit en vanlig siffra på antalet offer, även om man också kan stöta på högre siffror. Forskarna är dock försiktiga: strax efter första världskriget angav assyrierna/syrianerna själva att offren var 200 000–250 000. David Gaunt tror att man lämnat bort de kaldeiska kristna ur denna siffra och att det riktiga antalet

offer därför är omkring 300 000. Men ingen vet, forskningen är ännu på hälft.

Det som gjort minnet av Seyfo till en så viktig angelägenhet är inte bara respekten för avlidna förfäder, utan också det faktum att Turkiet fortsättningsvis vägrar erkänna att något folk mord ägt rum, varken på armenier eller på andra kristna. Utomstående kan ibland undra över varför armenier och assyrier/syrianer så envist insisterar på ett turkiskt erkännande, men det är lika naturligt som att individer i samband med traumatiska händelser vill ha ett erkännande, en bekräftelse på det som har hänt för att kunna få ett avslut och kunna gå vidare. "Vi vill inte ha pengar och museer, utan ett erkännande och en ursäkt för att få ett avslut", säger Moussa Esa på Assyriska Riksförbundet. "Många av oss känner sig bestulna på sitt land och skymfades när vi, gång på gång, förvägras ett erkännande av det folk mord som turkar och kurder begick mot våra förfäder för drygt nittio år sedan."

Erfarenheterna från Seyfo ligger också som grund för assyriernas/syrianernas avoghet mot islam och muslimer. Nisha Besara, ledarskribent på Aftonbladet, kallar det inte avoghet utan talar om ett hat som oreflektat övertagits från tidigare generationer. Hon ogillar det starkt, men tillägger att hon inte tänker ta strid för att försöka ändra på denna inställning. Det vore lönlöst.

Inte ens minnet av Seyfo har fått gå fritt från benämningssriden mellan assyrier och syrianer. 2006 beslutar Södertälje kommun för andra gången att resa ett minnesmärke över folk mordet. Förra gången stupade projektet på att de berörda inte kunde enas om vad som skulle stå på minnesmärket. Så verkar det gå också denna gång. Assyrierna accepterar dubbelbeteckningen assyrier/syrianer, men det gör inte syrianerna.

*

En onsdagskväll spelar Assyriska mot Degerfors. Några dagars värmebölja har gett med sig och det blåser kallt på läktaren på Södertäljes nya fotbollsarena.

Det blåser också kallt för Assyriska på planen. Man spelar bra, rent av strålande, skapar mycket och får många målchanser. Men bränner dem alla. Två straffar placerar man rakt på målvakten och då man kommer helt fri skjuter man inte på målvakten utan utanför. Assyriska förlorar med 0-3 och på presskonferensen efteråt ber Degerfors tränaren om ursäkt. "Man skall egentligen inte vinna då motståndarna spelar så bra som Assyriska gjorde idag."

Assyrierna/syrianerna har också spelat bra. De har en tradition av företagsamhet och många av dem har startat eget i Sverige. De har ett starkt föreningsliv och de har engagerat sig i kommunalpolitiken. På många sätt har de lyckats integrera sig väl och samtidigt bevara sin egen kultur. Men man vinner inte alltid fast man spelar bra. De interna stridigheterna tär på krafterna. Man går inte fri från den problematik gällande osäker identitet som andra generationens invandrare ofta hamnar i. Och visst får de erfara diskriminering.

Men ser man var Assyriska började för trettio år sedan så kan ingen snöplig förlust i världen ändra på faktum: det här är en framgångssaga. Efter 30-40 år i Sverige har assyrierna/syrianerna vandrat en lång väg. Allt är inte rosenrött – hur skulle det vara det? – men det är på många sätt hoppgivande.

SVANTE LUNDGREN

▼ Läs vidare:

En antologi som fungerar som en god introduktion till assyrierna/syrianerna i Sverige är Göran Gunner & Sven Håvardson (red): "Jag behöver rötter och vingar – om assyrisk/syriansk identitet i Sverige" (Norma 2005). På nätet kan man kolla följande sajter:
 ars.hujada.com (Assyriska riksförbundet)
 www.syrianska-riks.se (Syrianska riksförbundet)
 www.soku.org (Syrisk Ortodoxa Kyrkans Ungdomsförbund)
 www.auf.nu (Assyriska Ungdomsförbundet)
 www.noturo.com (Syrianska Ungdomsförbundet)